

Utlåtande 2011:28 RII (Dnr 337-1723/2009)

**Stockholms stad som föredöme i Europa för att stärka
romernas mänskliga rättigheter**

Motion (2009:29) av Ann-Margarethe Livh (V)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2009:29) av Ann-Margarethe Livh (V) om "Stockholms stad som föredöme i Europa för att stärka romernas mänskliga rättigheter" anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Ann-Margarethe Livh (V) framhåller i sin motion (2009:29) att romerna är en av fem nationella minoriteter i Sverige som har utsatts för förföljelse och diskriminering i Sverige under många hundra år fram tills i dag. Romer har funnits i Stockholm sedan 1500-talet och ska ha en självklar plats på arbetsmarknaden och i Stockholms kultur- och föreningsliv. Romers situation i Europa måste enligt motionären få högsta prioritet i EU och Stockholms stad bör agera som ett föredöme och snarast lyfta upp den romska frågan på den kommunala dagordningen. Motionären skriver vidare att romerna ska vara representerade i olika offentliga organ och finnas med i offentliga arrangemang som till exempel Kulturfestivalen. Det är därför enligt motionären av stor vikt att staden tar initiativ till en fortgående dialog med romska organisationer som driver intressefrågor.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens integrationsberedning, Diskrimineringsombudsmannen, Romskt kulturcentrum och Romano Paso.

Diskrimineringsombudsmannen, Romskt kulturcentrum och Romano Paso har inte inkommit med svar på remissen.

Stadsledningskontoret anser att det är av stor betydelse att staden arbetar medvetet och effektivt för att motverka diskriminering av alla slag.

Kommunstyrelsens integrationsberedning instämmer i stadsledningskontorets yttrande.

Mina synpunkter

Det är av största vikt att hela samhället verkar för att förbättra romers situation och tar ansvar för att romer blir en del av samhället. När människor blir respekterade för sin person och sin kultur och inte diskrimineras ökar toleransen och förståelsen för olikheter. Först då kan vi också bryta utanförskapet.

I Stockholm finns en bred samsyn om vikten av att skapa en stad där en mångfald av kulturer och människors personliga olikheter ses som en tillgång för stadens utveckling. Det finns också sedan tidigare ett beslut av kommunfullmäktige att arbetet mot diskriminering och för mångfald ska återspeglas i stadens samtliga verksamheter. Detta arbete kan förbättras genom att de projekt som startas syftar till att integreras i stadens ordinarie verksamhet. Från och med årsskiftet inrättas också en arbetsmarknadsnämnd i staden inom vilken minoritetsfrågorna kommer att rymmas.

Regeringens utredning Romers rätt är för närvarande på remiss, bland annat till Stockholms stad. Ytterst handlar utredningen om att romer ska ha tillgång till och vara delaktiga i samhället, en uppfattning som jag delar.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2009:29) om Stockholms stad som föredöme i Europa för att stärka romernas mänskliga rättigheter av Ann-Margarethe Livh (V)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att besvara motionen enligt nedan:

Miljöpartiet har under flera års tid påpekat behovet av en kraftansträngning i Stockholm för att öka Stockholms romers delaktighet och minska diskrimineringen och utanförskapet. Bland annat har Miljöpartiet föreslagit att kunskaper i romska språk ska prioriteras vid tillsättning av elevassistenttjänster, att staden ska inrätta fler praktikplatser öronmärkta för romer och att den romska minoriteten bjuds in till regelbundna möten med stadens politiker.

Den moderatledda alliansens respons har varit mycket svalt vilket även visar sig i svaret på den här motionen. En satsning på romers rätt till deltagande kräver engagemang från stadens majoritetspolitiker samt satsningar i form av riktade resurser.

Få romska elever går ut grundskolan med fullständiga betyg. Frånvaron i skolan är mycket hög: 40 procent på högstadiet och 27 procent på mellanstadiet i genomsnitt. I skolor där man anställt romsk personal har man sett att frånvaron bland romska barn minskat och att fler romska barn deltar i modersmålsundervisningen. Ett viktigt led är också att staden inrättar fler praktikplatser för romer.

I Stockholm finns endast en lärare som ger modersmålsundervisning i romska språk. Han har cirka 45 elever i tio olika skolor. Det finns emellertid elever vars rätt till modersmålsundervisning inte tillgodoses, eftersom de talar dialekter som denne ende lärare inte undervisar i. Enligt grundskoleförordningen är en kommun skyldig att ordna modersmålsundervisning *endast om det finns en lämplig lärare*. Ombudsmanen mot etnisk diskriminering (DO) har konstaterat att denna paragraf bör slopas; kommunerna borde under alla omständigheter vara skyldiga att anordna modersmålsundervisning i minoritetsspråken. Sverige, som godkänt Europarådets minoritetskonventioner, har flera gånger kritiserats av Europarådet för att inte leva upp till konventionerna. Skarpaste kritiken gäller tillgången på modersmålsundervisning. I Stockholm bör utbildningsförvaltningen därför undersöka det verkliga behovet av modersmålsundervisning i romska språken och se till att alla romska elever erbjuds undervisning. Att det i Stockholm finns mellan 5000 och 7000 romer talar för att det kan vara ett ganska stort antal romska skolbarn som inte får den modersmålsundervisning de borde ha rätt till.

Människor med romsk bakgrund löper stor risk att diskrimineras på arbetsmarknaden, och för långtidsarbetslösa är svårigheterna stora att få arbete. Individuella insatser behövs, och där kan sociala kooperativ vara en del av lösningen. Staden bör ersätta verksamheter i frivilligsfären med hälften av lönekostnaden när de anställer en långtidsarbetslös person vars arbetsgivaravgift betalas av staten.

Det finns oroande tecken på att stöden till de romska föreningarna skärs ned under den moderatledda alliansens ledning. Dessa verksamhets- och projektstöd har stor

betydelse för att levandegöra den romska kulturen i Stockholm. Nivån på stöden bör upprätthållas.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Carin Jämtin* och *Tomas Rudin* (båda S) enligt följande.

Motionen tar upp en viktig fråga. Av Sveriges minoritetsgrupper så har romerna kanske den mest utsatta situationen. Gruppens ställning är svag inom så väl utbildningssystem som på arbetsmarknaden. Romerna utsätts dessutom för diskriminering i en betydligt högre utsträckning än andra minoritetsgrupper. Det innebär att den romska gruppen behöver mer omfattande insatser från staden för att kunna ta plats på arbetsmarknaden.

Således anser vi att motionens intentioner är värda att ta hänsyn till i det fortsatta arbetet. Stadsledningskontoret hänvisade till integrationsberedningen när det gäller förslaget om att bilda en politisk styrgrupp tillsammans med romerna. Dock har Integrationsberedningen inte har fullföljt det uppdraget som kommunstyrelsen har fastslagit. Detta trots att uppdrag har funnits sedan den 1 januari 2007. Integrationsberedningen bör till att börja med fullfölja uppdraget att träffa samtliga minoritetsgrupper. Finns det därefter ett intresse från den romska gruppen att tillskapa en gemensam grupp bör genomföras.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2009:29) av Ann-Margarethe Livh (V) om ”Stockholms stad som föredöme i Europa för att stärka romernas mänskliga rättigheter” anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 26 januari 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulla Hamilton

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg* och *Stefan Nilsson* med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att besluta följande

1. Motion (2009:29) av Ann-Margarethe Livh (V) bifalls om ”Stockholms stad som föredöme i Europa för att stärka romernas mänskliga rättigheter”.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Jag konstaterar att mina förslag om en prioritering av den romska frågan varken har bejakats i 2010 års budget som motionen närmast syftade på eller i 2011 års budget som nyligen trätt i kraft.

Att anse motionen besvarad genom att hänvisa till arbetsmarknadsnämnden som inte ens fanns när svaret skrevs eller till en statlig utredning på remiss är att försköna verkligheten. Något mer var kanske inte att vänta, när integrationsberedningen under förra mandatperioden inte ens klarade av att fullfölja sitt uppdrag att träffa minoritetsgrupperna. Med den låt-gå mentalitet som präglar stadens agerande är faran stor att den romska frågan glöms bort trots att ansvaret flyttas från en beredning till en nämnd.

Tyvärr verkar det vara så att den styrande borgerliga majoriteten inte vill ta några krafttag för att stärka romernas mänskliga rättigheter. I den beskrivning av arbetsmarknadsnämnden som finns i budgeten för 2011 nämns överhuvudtaget inte den romska frågan. Dessutom kan inte mänskliga rättigheter behandlas i en enda facknämnd, utan merparten av nämnderna måste arbeta med frågan.

Motionen som i praktiken avstyrks handlar om grundläggande frågor som att romerna ska ha rätt att få vara med i processen att stärka gruppens mänskliga rättigheter, att gå igenom alla kommunala sakområden för att klarlägga bristerna i förverkligandet av romernas rättigheter samt att åtgärderna ska vara förankrade och återrapporteras till den romska gruppen och till kommunfullmäktige.

Jag hoppas trots allt att majoriteten omprövar sin njudda inställning till de konstruktiva förslag som läggs i motionen och tar sitt ansvar för att tillgodose brister i de mänskliga rättigheterna för en av Europas mest utsatta minoritetsgrupper.

Särskilt uttalande gjordes av *Carin Jämtin*, *Roger Mogert* och *Tomas Rudin* med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Ann-Margarethe Livh (V) framhåller i sin motion (2009:29) att romerna är en av fem nationella minoriteter i Sverige som har utsatts för förföljelse och diskriminering i Sverige under många hundra år fram tills i dag. Romer har funnits i Stockholm sedan 1500-talet och ska ha en självklar plats på arbetsmarknaden och i Stockholms kultur- och föreningsliv. Romers situation i Europa måste enligt motionären få högsta prioritet i EU och Stockholms stad bör agera som ett föredöme och snarast lyfta upp den romska frågan på den kommunala dagordningen. Motionären skriver vidare att romerna ska vara representerade i olika offentliga organ och finnas med i offentliga arrangemang som till exempel Kulturfestivalen. Det är därför enligt motionären av stor vikt att staden tar initiativ till en fortgående dialog med romska organisationer som driver intressefrågor.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens integrationsberedning, Diskrimineringsombudsmannen, Romskt kulturcentrum och Romano Paso.

Diskrimineringsombudsmannen, Romskt kulturcentrum och Romano Paso har inte inkommit med svar på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 februari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är av stor betydelse att staden arbetar medvetet och effektivt för att motverka diskriminering av alla slag. Förverkligandet av att alla ska ha samma rättigheter och lika värde samt att ingen får diskrimineras är en ständig process.

Staden arbetar med att motverka kränkande särbehandling och diskriminering genom policy- och andra styrdokument för stadens verksamheter. Någon speciell prioritering avseende den romska gruppen i budget 2010 förekommer ej. Dock står det i budget 2010 att: *”När människor blir respekterade för sin person och sin kultur och inte blir diskriminerade, ökar toleransen och förståelsen för olikheter. Arbete, en väl fungerande skola och goda språkkunskaper i svenska är en förutsättning för att bryta utanförskap.”* Vidare är ett arbete, och därmed möjlighet till egen försörjning, också en viktig förutsättning för ett självständigt liv. Den organisation som staden har i dagslä-

get för dessa frågor har till syfte att alla nämnder och styrelser ska ta sitt ansvar inom sina respektive verksamhetsområden. Det yttersta ansvaret har kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Stadsledningskontoret ser ingen anledning att ändra denna organisation eftersom nyckeln till ett effektivt antidiskrimineringsarbete ligger i det lokala arbetet.

Motionären vill även att en styrgrupp med politiker och representanter för romska organisationen ska bildas samt att de romska representanterna bör få ekonomiskt ersättning för sin medverkan i arbetet. I Stockholms stad finns det övergripande ansvaret för frågor om de nationella minoriteterna hos kommunstyrelsens integrationsberedning. Beredningen består av sju ledamöterna med lika många ersättare. Huvuduppgifterna är bland annat att föreslå riktlinjer för stadens integrationspolitik med syfte att motverka utanförskap, stödja nämnders och bolags arbete mot diskriminering och ökad mångfald samt följa upp stadens arbete avseende nationella minoriteter. Integrationsberedningen ansvarar dessutom för stadens kontakter med nationella och internationella organ avseende diskriminerings och integrationsfrågor. Stadsledningskontoret anser att staden genom Integrationsberedningen redan har efterfrågat organisation varvid någon ny styrgrupp inte behöver införas. Därtill arbetar staden speciellt med nationella minoriteter genom att bland andra kulturnämnden beviljar ekonomiska bidrag till de lokala minoritetsorganisationerna i syfte att stärka minoritetskulturerna och ge organisationerna möjlighet till inflytande och egenaktiviteter. Utbildningsnämnden ansvarar för att alla skolelever får kunskap om de nationella minoriteternas historia i Sverige och om deras kultur, språk och religion. Skolorna har även i uppdrag att informera eleverna och deras föräldrar om rätten till modersmålsundervisning inklusive de nationella minoritetsspråken. Språkcentrum för modersmål och minoritetsspråk anordnar modersmålsundervisning för barn och ungdomar på uppdrag av skolor och förvaltningar.

Stadsledningskontoret föreslår att motionen (2009:29) av Ann-Margarethe Livh (v) ”om Stockholms stad som föredöme i Europa för att stärka romernas mänskliga rättigheter” anses besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kommunstyrelsens integrationsberedning

Kommunstyrelsens integrationsberedning beslutade vid sitt sammanträde den 14 april 2010 att instämma i stadsledningskontorets yttrande och förslag till beslut.

Särskilt uttalande gjordes av Mirja Räihä Järvinen (s), *bilaga 1*.

RESERVATIONER M.M.

Kommunstyrelsens integrationsberedning

Särskilt uttalande gjordes av Mirja Räihä Järvinen (s) enligt följande.

Motionen tar upp en viktig fråga. Av alla minoritetsgrupper i Sverige är nog romernas situation den svåraste. Svårigheterna börjar oftast redan i tidig barndom och fortsätter i vuxen ålder. Utbildningsnivån är ofta låg och många har svårt att hitta en plats på arbetsmarknaden. Gruppen behöver mer åtgärder än de finska eller tornedalska minoritetsgrupperna, de grupperna har en given plats både inom utbildningsväsendet men också på arbetsmarknaden. Romerna utsätts för diskriminering i en betydligt högre utsträckning än de andra minoritetsgrupperna. Det innebär att den romska gruppen behöver mer insatser från staden för att kunna ta plats på arbetsmarknaden.

På grund av detta anser vi att motionens intentioner är värda att ta hänsyn till i det fortsatta arbetet. Integrationsberedningen har ett särskilt ansvar för att träffa de olika minoritetsgrupperna. Detta uppdrag har inte fullföljts under mandatperioden. Dock kan inte motionen bifallas eftersom den ställer krav på årets budget som kommunfullmäktige har behandlat och mycket riktigt så finns det inga skrivningar specifikt om romerna i den budgeten.

Stadsledningskontoret hänvisade till integrationsberedningen när det gäller förslaget om att bilda en politisk styrgrupp tillsammans med romerna. Men vi menar också att Integrationsberedningen inte har fullföljt det uppdraget som kommunstyrelsen har beslutat om i sin instruktion till beredningen. Det är litet för sent att fem månader innan valet börja arbeta med uppdraget, uppdraget som beredningen har haft sedan 1 januari 2007, i synnerhet när beredningen på sitt senaste möte behandlade ett annat ärende där stadsledningskontoret ansåg att beredningen kan själv välja det de arbetar med.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2009:29

2009:29

Motion av Ann-Margarethe Livh (v) om Stockholms stad som föredöme i Europa för att stärka romernas mänskliga rättigheter

Dnr 337-1723/2009

Romerna är en av fem nationella minoriteter i Sverige som har utsatts för förföljelse och diskriminering i Sverige under många hundra år. Diskrimineringsombudsmannen (DO) tar upp att det pågår en omfattande diskriminering än idag. Romerna är en mycket utsatt grupp i Sverige som utestängs från olika delar av samhället. Just nu har DO fått en anmälan mot en mackägare i Dalarna som har anmälts för att de nekade romer att komma in på macken.

Förhållandena är tack och lov inte är lika brutala som i andra länder. Amnesty International rapporterar om ökande diskriminering, förstörelse av bostäder, hot, våld och även mord i flera länder i Europa där starka högerextremister blåser. I Ungern har sju romer under året blivit mördade i vad som kan beskrivas som rena pogromer och i Italien registreras romska barn och deras familjer. Flera länder tillåter medborgargarden att jaga bort romerna från gatorna. Romer tvångsavvisas till Kosovo trots upprörande förhållanden i flyktingläger. Även Sverige sänder tillbaka romer till Kosovo.

Romernas situation i Europa måste få högsta prioritet i EU, men finns tyvärr inte med på Fredrik Reinfeldts agenda för Sveriges ordförandeskap. Stockholms stad bör agera som ett föredöme och snarast lyfta upp den romska frågan på vår kommunala dagordning.

Vi är alla Stockholmare, Romer liksom övriga minoriteter och alla andra boende i Stockholms stad. Romer har funnits i Stockholm sedan 1500-talet och ska ha en självklar plats på arbetsmarknaden och i Stockholms kultur- och föreningsliv. De ska vara representerade i olika offentliga organ och finnas med i offentliga arrangemang som till exempel Kulturfestivalen. Förbättringar för den romska gruppen måste bygga på egenmakt och att romerna för sin egen

tal, vilket inte minst gäller de unga romerna. Det är därför av stor vikt att staden tar initiativ till en fortgående dialog med romska organisationer som driver intressefrågor.

Jag föreslår att Stockholms stad prioriterar den romska frågan i 2010 års budget. En styrgrupp med politiker och representanter för romska organisationer bör bildas. De romska representanterna bör få ekonomisk ersättning för sin medverkan i arbetet.

Inledningsvis bör alla kommunala sakområden gås igenom för att klarlägga inom vilka politikområden som det finns brister i förverkligandet av romernas rättigheter som minoritetsgrupp. Ett aktuellt exempel är uppföljningsansvaret för unga som varken går i skola eller arbetar, vilket nämns i den nya rapporten Unga romers situation av docent Paulina de los Reyes. Det kan också handla om utbildning för kvinnor, arbetsmarknadsåtgärder och det romska språkets ställning i förskolan och skolan. Okunskapen om den romska kulturen är mycket stor i Sverige, vilket givetvis också påverkar de kommunala organen.

Förslag till åtgärder från styrgruppen ska vara förankrade i den romska gruppen och resultatet ska återrapporteras till den romska gruppen till exempel genom en offentlig hearing och till kommunfullmäktige minst en gång per år.

Stockholm den 24 augusti 2009

Ann-Margarethe Livh